

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду
за I півріччя 2020 року

Рішення, внесені до ЄДРСР за період
з 01.01.2020 по 30.06.2020

Зміст

1. Спори, що стосуються житлових правовідносин	3
2. Спори, що виникають з питань захисту права власності	6
3. Спори, що виникають із сімейних правовідносин	7
4. Спори, що виникають із спадкових правовідносин	10
5. Спори, що виникають із трудових правовідносин	10
6. Спори, що виникають із земельних правовідносин	14
7. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних/недоговірних зобов'язань	15
8. Спори, що виникають із загальних положень про договір (правочин)	17
9. Спори, щодо встановлення фактів, що мають юридичне значення	18
10. Спори, що виникають із корпоративних правовідносин	18
11. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди	19
12. Спори про захист честі, гідності та ділової репутації	19
13. Спори, що виникають з питань у сфері нотаріальної діяльності	19
14. Спори, що виникають із кредитних правовідносин	19
15. Спори, що виникають із виконання судових рішень	20
16. Спори, що виникають з питань щодо застосування обмежувального припису	20
17. Спори щодо надання дозволу на примусове виконання судових рішень іноземного суду на території України	20
18. Судовий збір	21
19. Питання процесуального права	21

1. Спори, що стосуються житлових правовідносин

Тривалий час проживання у спірній квартирі/будинку особи, яка не має іншого житла, є достатньою підставою для того, щоб вважати квартиру/будинок житлом цієї особи в розумінні статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 754/613/18-ц (провадження № 61-1634св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87053022>

Припинення трудового договору з працівником не є підставою для виселення його та членів його сім'ї з гуртожитку без надання іншого житлового приміщення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 лютого 2020 року у справі № 127/2709/17 (провадження № 61-36641св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87888121>

Належним способом захисту в разі порушення права при приватизації майна є визнання безпідставної відмови органу приватизації передати у приватну власність таке майно з державного житлового фонду з покладенням обов'язку на останнього оформити приватизацію житлового приміщення, а не визнання права власності на так майно.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 березня 2020 року у справі № 483/731/19 (провадження № 61-1845св20) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88401308>

У спорі про визнання особи такою, що втратила право користування житлом, початок відліку часу відсутності її у цьому житлі визначається від дня, коли вона залишила приміщення. Повернення особи до жилого приміщення, яке вона займала, перериває строк тимчасової відсутності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 березня 2020 року у справі № 1826536/13-ц (провадження № 61-23089св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88401559>

Військовослужбовець, що перебуває на військовій службі, в якого вислуга 20 і більше років, має право на забезпечення житлом, зокрема, право на виключення житла з числа службового та забезпечення ним для постійного проживання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 березня 2020 року у справі № 636/1514/19 (провадження № 61-19985св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88103211>

Повна заборона суб'єкта господарювання в нічний час здійснювати розважальну діяльність в нежитловому приміщенні, розташованому в багатоквартирному будинку, є ефективним способом захисту права мешканця будинку на використання власного житла і спокої.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2020 року у справі № 461/8656/17 (провадження № 61-7433св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88570443>

Інваліди війни та прирівняні до них особи мають право на позачергове отримання житла відповідно до пункту 18 статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», проте забезпечення таких осіб житлом можливе лише згідно з черговістю з урахуванням часу взяття на облік та в порядку, передбаченому законодавством.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2020 року у справі № 344/8248/17-ц (провадження № 61-40928св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88575082>

Непроживання особи у квартирі, яка належить їй на праві власності, та факт відсутності її реєстрації в цій квартирі не звільняє особу від обов'язку нести витрати з оплати житлово-комунальних послуг.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 квітня 2020 року у справі № 757/29813/17-ц (провадження № 61-2066св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88692150>

Позовні вимоги про визнання безпідставним нарахування заборгованості з оплати за утримання будинку, прибудинкової території та послуг за централізоване опалення не відповідають способу захисту, передбаченому статтею 16 Цивільного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 квітня 2020 року у справі № 462/5889/16-ц (провадження № 61-909св17) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88749036>

Непроведення виконавцем періодичної повірки засобу обліку води не є підставою для неврахування його показників, оскільки забезпечення проведення повірки є обов'язком виконавця послуг і невиконання ним такого обов'язку не повинно мати негативних наслідків для споживача.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 квітня 2020 року у справі № 521/6670/18 (провадження № 61-558св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89034186>

Особа, яка була вселена до квартири на підставі ордеру, який є чинним, не оскаржений та не визнаний недійсним, має право звернутися до суду з позовними вимогами про усунення перешкод у користуванні спірною квартирою шляхом виселення особи, яка мешкає у ній без законних підстав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 травня 2020 року у справі № 501/3431/15-ц (провадження № 61-38235св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89762968>

Якщо новий власник житла (будинку), що було придбане на прилюдних торгах, не може користуватися своєю власністю, оскільки колишній власник цього житла відмовляється виселятися з нього, то порушене право нового законного власника, підлягає захисту шляхом усунення перешкод у здійсненні права власності шляхом виселення колишнього власника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 196/476/13-ц (провадження № 61-48206св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89675181>

Факт переходу права власності на житло до іншої особи не може бути підставою для виселення членів сім'ї попереднього власника житла, якщо сторони відповідного договору про відчуження житла під час його укладення діяли недобросовісно.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 червня 2020 року у справі № 590/394/19 (провадження № 61-6504св20) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89872549>

Вчинений батьками (усиновлювачами) правочин стосовно нерухомого майна, право власності на яке чи право користування яким мають діти, за відсутності попереднього дозволу органу опіки та піклування може бути визнаний судом недійсним за умови, якщо буде встановлено, що оспорюваний правочин суперечить правам та інтересам дитини, звужує обсяг існуючих майнових прав дитини та/або порушує охоронювані законом інтересів дитини щодо житлового приміщення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 червня 2020 року у справі № 308/5835/17 (провадження № 61-37066св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89872443>

2. Спори, що виникають з питань захисту права власності

Здійснення особою перепланувань у належній йому на праві власності квартирі, які не передбачають втручання у конструктивні елементи будівлі, не потребують отримання відповідних дозвільних документів на проведення таких робіт.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 квітня 2020 року у справі № 727/11479/17 (провадження № 61-44094св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89006382>

Позов про визнання права власності за набувальною давністю не може заявляти особа, яка володіє ним за волею власника і завжди знала, хто є власником цього майна.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 квітня 2020 року у справі № 552/1354/18 (провадження № 61-44893св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89006375>

Існування між сторонами у справі договірних відносин, виключає можливість витребування майна на підставі положень статей 387, 388 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 травня 2020 року у справі № 381/3165/17 (провадження № 61-44458сво18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89578914>

Право власності на майно, яке належало колгоспному двору і збереглося після припинення його існування, мають ті члени двору, які до 15 квітня 1991 року не втратили права на частку в його майні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 530/442/17 (провадження № 61-15085св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89872253>

Однією з обов'язкових умов для задоволення віндикаційного позову є встановлення під час розгляду спорів про витребування майна, зокрема й тієї обставини, чи перебувало спірне майно у володінні позивача, який указує на порушення своїх прав як власника, на підставах, визначених законодавством, та який на момент подання позову не є власником цього майна, однак вважає себе таким.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 303/6974/16-ц (провадження № 61-39511св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89508947>

3. Спори, що виникають із сімейних правовідносин

За відсутності спору щодо місця проживання неповнолітньої дитини з одним із батьків суд може вирішити це питання одночасно з вимогою про розірвання шлюбу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 200/952/18 (провадження № 61-14859св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87052961>

Пеня за заборгованість зі сплати аліментів нараховується на весь розмір не сплачених у відповідному місяці аліментів за кожний день прострочення і її нарахування не обмежується тільки тим місяцем, у якому стягнення не проводилося.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 334/7702/16 (провадження № 61-42142св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87000542>

Дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу. У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2020 року у справі № 725/1776/18 (провадження № 61-7911св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87640328>

Територіальна підсудність. У разі порушення провадження у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і на тих самих підставах у судах договірних сторін суд, який порушив справу пізніше, припиняє провадження відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та які є частиною національного законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 лютого 2020 року у справі № 426/2278/17 (провадження № 61-37412св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87950972>

Відчуження корпоративних прав одним із подружжя під час розгляду справи судом не позбавляє права іншого з подружжя претендувати на компенсацію 1/2 частки внеску до статутного капіталу відповідного товариства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 березня 2020 року у справі № 161/19023/17 (провадження № 61-16823св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88401551>

Придбання планшета не може вважатися додатковими витратами на дитину, що викликані особливими обставинами, які мають відшкодовуватися відповідно до статті 185 СК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 березня 2020 року у справі № 520/12681/17 (провадження № 61-14849св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88449069>

Якщо батько не довів необхідності зміни прізвища дитини, яка від народження проживає з матір'ю та має її прізвище, а також того, що зміна прізвища буде відповідати інтересам дитини, її психологічному та гармонійному розвитку, підстав для зміни прізвища дитини немає.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 квітня 2020 року у справі № 365/322/17 (провадження № 61-4097св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88834060>

Зміна законодавцем мінімального розміру аліментів, які підлягають стягненню з платника аліментів на одну дитину, не є підставою для зміни розміру аліментів відповідно до статті 192 СК України, але є підставою для зміни мінімального розміру аліментів, зазначених у виконавчому листі у процедурі виконання та стягнення аліментів, та враховується під час визначення суми аліментів або заборгованості.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 квітня 2020 року у справі № 335/3166/14-ц (провадження № 61-15901св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88909519>

Факт реєстрації нерухомого майна, придбаного у період шлюбу, на ім'я одного з подружжя не означає, що воно належить лише особі на ім'я якої зареєстроване. Таке майно є спільною сумісною власністю подружжя, а тому, відчуження частки цього майна на публічних торгах без згоди іншого з подружжя порушує право останнього як співвласника на вільне користування і розпорядження нерухомим майном.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 462/518/18 (провадження № 61-13422св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88574949>

Позбавлення батьківських прав допускається лише тоді, коли змінити поведінку батьків у кращу сторону неможливо, і лише при наявності вини у діях батьків. Факт заперечення проти позову про позбавлення батьківських прав, подання апеляційної скарги свідчить про інтерес батька до дитини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 753/2025/19 (провадження № 61-1344св20) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89209715#>

Надання малолітній дитині матеріальної допомоги у добровільному порядку не звільняє батька від його обов'язку утримувати дитину.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 травня 2020 року у справі № 712/4702/19 провадження № 61-929св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89509401>

Заявлення вимог про розірвання шлюбу і стягнення компенсації, передбаченої шлюбним договором в одному провадженні, свідчить про наявність юридичного спору між сторонами, а тому є належним способом захисту цивільних прав та інтересів одного із подружжя.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 червня 2020 року у справі № 761/46925/18 (провадження № 61-5236св20) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90111530>

Якщо між дитиною та батьком відсутній психологічний зв'язок і дитина, враховуючи її вік та тривале проживання з матір'ю, повноцінно не сприймає його, як батька, зустрічі батька з дитиною потрібно проводити у присутності матері.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2020 року у справі № 7549026/16-ц (провадження № 61- 5215св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90021471>

Спосіб виконання батьками своїх обов'язків по утриманню неповнолітніх дітей після розірвання шлюбу, залежить від домовленості між ними. У разі відсутності такої домовленості той з батьків, з ким проживають діти, має право звернутися до суду з відповідним позовом і в цьому разі аліменти на них можуть бути присуджені в частці від заробітку (доходу) їх матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 червня 2020 року у справі № 642/80/18 (провадження № 61-10971св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89872442>

4. Спори, що виникають із спадкових правовідносин

Факт знаходження у спадкоємця сертифіката про право на земельну ділянку (пай), не є доказом прийняття попереднім спадкоємцем спадщини (земельної ділянки) відповідно до статті 549 ЦК Української РСР.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2020 року у справі № 235/5845/17 (провадження № 61-39889св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87732865>

Спадкоємець, який у встановленому законом порядку прийняв спадщину, є її власником з часу її відкриття, а документом для підтвердження права власності на спадкове майно є свідоцтво на спадщину, отримане в установленому законодавством порядку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 303/6974/16-ц (провадження № 61-39511св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89508947>

Лише після прийняття вищим органом товариства позитивного рішення спадкоємець (правонаступник) частки у статутному капіталі може стати учасником відповідного товариства. У разі відмови правонаступника (спадкоємця) від вступу до товариства або відмови товариства у прийнятті до нього правонаступника (спадкоємця) йому видається у грошовій або натуральній формі частка у майні, яка належала померлому учаснику. У цих випадках розмір статутного капіталу товариства підлягає зменшенню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 640/18223/15-ц (провадження № 61-7549св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89732813>

5. Спори, що виникають із трудових правовідносин

Переукладання строкового трудового договору (контракту) чи продовження строку його чинності не передбачає набуття ним характеру безстрокового, укладеного на невизначений строк та виключає застосування частини другої статті 39-1 КЗпП України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 607/18964/18 (провадження № 61-17321св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87115229>

Посада методиста бібліотеки не належить до посад, які обіймають учасники навчально-виховного процесу, і до повноважень працівника, що займає таку посаду не входить виконання педагогічної чи виховної функції, а отже,

він не може бути звільнений за вчинення аморального проступку згідно з пунктом 3 частини першої статті 41 КЗпП України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 136/1207/17 (провадження № 61-36662св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87000517>

Оскарження працівниками рішень про визначення структури підприємства чи установи, зміну в організації виробництва і праці, скорочення чисельності або штату працівників не є належним способом захисту, оскільки прийняття такого рішення є виключною компетенцією власника підприємства чи установи або уповноваженого ними органу та є складовою права на управління діяльністю підприємства чи установи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 451/706/18 (провадження № 61-17296св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87115228>

Видання художнього твору науково-педагогічним працівником незалежно від його змісту та індивідуального сприйняття цього твору іншими особами не може визнаватися аморальним проступком, а отже, не може бути підставою для його звільнення за пунктом 3 частини першої статті 41 КЗпП України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 лютого 2020 року у справі № 308/452/19 (провадження № 61-19190св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/8758121>

Чинним законодавством та статутом встановлений спеціальний порядок призначення керівника комунального закладу охорони здоров'я та виконувача його обов'язків, однак виконання обов'язків керівника має тимчасовий характер – до призначення керівника на постійній основі згідно із встановленим порядком.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 лютого 2020 року у справі № 451/1363/17 (провадження № 61-14796св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87793687>

Особа, яка працює за строковим трудовим договором, укладеним відповідно до частини третьої статті 6 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», і заміщає у мирний час окрему військову посаду у Збройних Силах України, несе відповідальність у порядку, визначеному трудовим законодавством.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 344/11071/17 (провадження № 61-15940св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88574997>

Перебування двоюрідних братів і сестер у підпорядкуванні особи не створює щодо такої особи конфлікту інтересів, а отже, не тягне за собою будь-яких обмежень та обов'язків, передбачених статтями 27, 28 Закону України «Про запобігання корупції», у тому числі не є підставою для її переведення на нижчу посаду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 461/4438/18 (провадження № 61-13133св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88574958>

Відсторонення працівника від роботи можливе тільки з підстав, що визначені законодавством, зокрема статтю 46 КЗпП України, а тому невиконання вимог керівника не може бути підставою відсторонення працівника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 761/12073/18 18 (провадження № 61- 13444св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88833746>

Головний лікар міської поліклініки є посадовою особою юридичної особи публічного права, а отже, є суб'єктом, на якого поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 травня 2020 року у справі № 569/858/18 (провадження № 61-40525св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89289807>

Особа, яка працює за трудовим договором, має право на відшкодування за рахунок страховика забезпеченого транспортного засобу шкоди, пов'язаної з тимчасовою втратою працездатності, у вигляді неотриманого доходу – неотриманої середньої заробітної плати, обчисленої відповідно до норм законодавства про працю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 462/173/19 (провадження № 61-23116 св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89180443>

Роботодавець не може в односторонньому порядку змінювати строки попередження при звільненні працівника за власним бажанням. Працівник, який попередив роботодавця про розірвання трудового договору, вправі до закінчення строку попередження відкликати таку заяву, за винятком випадків, коли на його місце було запрошено особу в порядку переведення з іншого місця роботи за погодженням між керівництвом двох роботодавців.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 279/3334/17-ц (провадження № 61-38688св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89508953>

При звільненні працівника у зв'язку зі скороченням штату роботодавець зобов'язаний йому запропонувати всі вакансії, що відповідають вимогам посади чи роботи за відповідною професією чи спеціальністю, яку працівник може виконувати з урахуванням його освіти, кваліфікації, досвіду тощо, які існують на підприємстві, незалежно від того, в якому структурному підрозділі працівник, який вивільнюється, працював.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 487/2191/17 (провадження № 61-38337св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89153933>

Передбачена частиною третьою статті 252 КЗпП України й частиною третьою статті 41 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» гарантія про обов'язкове отримання роботодавцем попередньої згоди виборного органу, а також вищого виборного органу первинної профспілкової організації на звільнення працівника, який є членом виборного органу первинної профспілкової організації підприємства, установи, організації, розповсюджується, зокрема, на випадки його звільнення у зв'язку із відмовою від продовження роботи внаслідок зміни істотних умов праці на підставі пункту б частини першої статті 36 КЗпП України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 травня 2020 року у справі № 761/11887/15-ц (провадження № 61-15506сво18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89578905>

На сумісника поширюються всі гарантії працівника, передбачені КЗпП України, а отже, звільнення такого працівника в період тимчасової непрацездатності, а також у період перебування у відпустці, у тому числі, і у зв'язку із прийняттям на роботу працівника, який не є сумісником, не відповідає вимогам трудового законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 757/42264/16-ц (провадження № 61-48382св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89872319>

Виконання рішення про поновлення на роботі вважається закінченим з моменту видачі наказу про поновлення працівника на роботі та фактичного допуску працівника, поновленого на роботі рішенням суду, до виконання попередніх обов'язків. При цьому працівник повинен бути обізнаним про наявність наказу про його поновлення на роботі і йому повинно бути фактично забезпечено доступ до роботи і можливості виконання своїх обов'язків.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 червня 2020 року у справі № 521/1892/18 (провадження № 61-39740св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/90111466>

Невиконання роботодавцем обов'язку стосовно забезпечення безпечних і здорових умов праці, що мало наслідком виникнення у працівника професійного захворювання, втрати працездатності й встановлення інвалідності, є підставою для відшкодування роботодавцем (його правонаступником) заподіяної працівнику моральної шкоди.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2020 року у справі № 212/3137/17-ц 18 (провадження № 61--37529сво18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/90021305>

6. Спори, що виникають із земельних правовідносин

Фактичний користувач земельної ділянки, який без достатньої правової підстави за рахунок власника цієї ділянки зберіг у себе кошти, які мав заплатити за користування нею, зобов'язаний повернути ці кошти власнику земельної ділянки на підставі частини першої статті 1212 Цивільного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 209/5477/13-ц (провадження № 61-27184св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87297866>

Позовні вимоги про визнання незаконним та скасування рішення державного реєстратора про припинення обтяження (зняття арешту) земельної ділянки не можна ототожнювати із схожим за змістом заходом забезпечення позову.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 522/5505/19 (провадження № 61-19894св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87115233>

Закон не встановлює заборони на визначення емфітевтичного права на майбутнє, а договір емфітевзису повинен відповідати загальним положенням про договір, передбаченим статтями 407 – 412 ЦК України та статтею 102-1 Земельного кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 лютого 2020 року у справі № 693/26/18 (провадження № 61-44949св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87985020>

Власник має право вимагати усунення перешкод у користуванні своєю власністю, зокрема земельною ділянкою, шляхом відновлення її до попереднього стану.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2020 року у справі № 458/1046/15 (провадження № 61-976св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87826679>

У разі переходу права власності на об'єкт нерухомості у порядку спадкування право власності на земельну ділянку у набувача нерухомості виникає одночасно з виникненням права власності на зведені на земельній ділянці об'єкти.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2020 року у справі № 675/2372/16-ц (провадження № 61-29813сво18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88339086>

Земельна ділянка, що перебуває у комунальній власності територіальної громади міста, на якій розміщено будівлю, право спільної часткової власності на яку належить кільком особам, може бути об'єктом продажу усім співвласникам об'єкта нерухомого майна, що на ній розташований.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 березня 2020 року у справі № 583/3376/17 (провадження № 61-41263св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88401574>

Позбавлення особи власності, набутої за договором купівлі-продажу, укладеним з особою, якій на підставі судового рішення було видано державний акт на спірну земельну ділянку, є втручанням держави у право власника на мирне володіння його майном.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 березня 2020 року у справі № 495/9473/16-ц (провадження № 61-32849св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88339211>

Земельна ділянка може надаватися для обслуговування житлового будинку (цілого) окремо кожному власнику незалежно від кількості співвласників такого будинку, але лише у разі, якщо будинок розділено на окремі домоволодіння, які мають окрему адресу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 560/1049/16-ц (провадження № 61-225 св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89732818>

7. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних/недоговірних зобов'язань

Сплив позовної давності до основної та додаткової вимог кредитора щодо стягнення боргу за кредитним договором та звернення стягнення на предмет іпотеки (зокрема, й за наявності рішення суду про відмову в цьому позові з підстави пропущення позовної давності) сам по собі не припиняє основного зобов'язання за кредитним договором і, відповідно, не може вважатися підставою для припинення іпотеки згідно з абзацом другим частини першої статті 17 Закону України «Про іпотеку».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 522/12443/17-ц (провадження № 61-45674св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87115216>

Після настання строку повернення позики позикодавець має право на стягнення з позичальника тільки сум, передбачених частиною другою статті 625 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 209/3022/16-ц (провадження № 61-8487св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87000505>

Зареєстроване обтяження зберігає силу для нового власника рухомого майна, що обтяжене, незалежно від оплатності правочину, на підставі якого воно набуто.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 лютого 2020 року у справі № 569/11433/15-ц (провадження № 61-35414св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87527670>

Наявність підстав для визнання правочину недійсним має визначатися судом на момент його вчинення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2020 року у справі № 757/24352/17-ц (провадження № 61-13027св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87902677>

Відсутність нотаріально посвідченої згоди одного зі співвласника на розпорядження спільним нерухомим майном є підставою для визнання правочину недійсним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 лютого 2020 року у справі № 461/3675/17 (провадження № 61-10814св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87517184>

Чинне законодавство України не передбачає такого способу захисту порушеного права, як надання дозволу на вчинення правочину щодо нерухомого майна.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 березня 2020 року у справі № 641/7974/18 (провадження № 61-15826св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88460761>

Спiр за позовом про визнання недiйсним одностороннього правочину, який вчинено на території України, щодо спадкового майна, яке фактично знаходиться на території iншої держави, пiдсудний судам України.

Детальнiше з текстом постанови Верховного Суду вiд 18 березня 2020 року у справi № 203/1501/19 (провадження № 61-2144св20) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88522538>

При розглядi спорiв щодо стягнення коштів за договором зберiгання поклажодавцем або його представником в судовому засiданнi має бути доведено, що договiр зберiгання був укладений в письмовiй формi мiж зберiгачем та поклажодавцем, пiдтвердженням укладення такого договору може бути розписка, квитанцiя або iнший документ, що видається зберiгачем власнику для засвiдчення факту передачi певної речi (речей) на схороннiсть.

Детальнiше з текстом постанови Верховного Суду вiд 11 червня 2020 року у справi № 2209/2626/12 (провадження № 61-38015св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89824672>

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську дiяльнiсть» не вимагає зазначення у договорi про надання правової допомоги вiдомостей про справу, у межах якої адвокат має намiр здiйснювати представництво iнтересiв особи.

Детальнiше з текстом постанови Верховного Суду вiд 15 червня 2020 року у справi № 264/6635/18 (провадження № 61- 3598св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89824772>

Грошовi кошти, набутi на пiдставi рiшення суду про стягнення середньої заробiтної плати, яке згодом було скасовано, не пiдлягають поверненню вiдповiдно до статтi 1215 ЦК України.

Детальнiше з текстом постанови Верховного Суду вiд 06 травня 2020 року у справi № 753/22781/17 (провадження № 61-17614св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89316274>

8. Спори, що виникають iз загальних положень про договiр (правочин)

Вiдповiдно до частини четвертої статтi 369 ЦК України правочин щодо розпорядження спiльним майном, вчинений одним iз спiввласникiв, може бути визнаний судом недiйсним за позовом iншого спiввласника у разi вiдсутностi у спiввласника, який вчинив правочин, необхiдних повноважень.

Детальнiше з текстом постанови Верховного Суду вiд 15 сiчня 2020 року у справi № 200/19766/16-ц (провадження № 61-4313св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87144757>

Необхідною умовою для тлумачення правочину відповідно до статті 213 ЦК України є незрозумілі слова, поняття, терміни, які не дають змоги з'ясувати дійсні наміри сторін при підписанні договору.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 126/746/17 (провадження № 61-27355св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89396545>

Договір дарування майна, яке перебуває у спільній сумісній власності, укладений без згоди іншого з подружжя, є недійсним в цілому.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2020 року у справі № 430/1281/14-ц (провадження № 61-43510сво18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90143648>

Договір купівлі-продажу, укладений представником на підставі довіреності, яка була скасована довірительом, не може бути визнаний недійсним, якщо факт повідомлення представника про припинення дії відповідної довіреності є недоведеним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 552/856/18 (провадження № 61-46073св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89732806>

9. Спори, щодо встановлення фактів, що мають юридичне значення

Фактична відсутність відомостей про місце перебування особи, не є безумовною підставою для визнання її безвісно відсутньою та потребує додаткового доказування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 760/3112/16-ц (провадження № 61-48362св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89130783>

10. Спори, що виникають із корпоративних правовідносин

Спори у справах, які виникають з корпоративних відносин між учасниками товариства, у тому числі й тими, які вибули, щодо визнання недійсними рішення загальних зборів учасників товариства, змін до статуту товариства, а також договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства є господарсько-правовими і підлягають розгляду за правилами господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 січня 2020 року у справі № 760/23870/17-ц (провадження № 61-1155св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86903535>

11. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди

Грошові кошти, що підлягають стягненню порядку примусового виконання судових рішень, не є майновою шкодою, яка підлягає відшкодуванню на підставі статей 1173, 1174 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 642/3839/17 (провадження № 61-37856св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89824632>

Хоча кінь чи інша свійська тварина не є джерелом підвищеної небезпеки, проте особа, яка її утримує, повинна відшкодувати в повному обсязі завдану її твариною шкоду іншій особі або її майну відповідно до статті 12 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 285/4411/18 (провадження № 61-11601св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88739456>

12. Спори про захист честі, гідності та ділової репутації

Спростування даних, які містяться в повідомленні про підозру, у порядку цивільного судочинства є неприпустимим.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 757/25649/17-ц (провадження № 61-30201св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89180533>

13. Спори, що виникають з питань у сфері нотаріальної діяльності

Боржник може оспорювати вчинений нотаріусом виконавчий напис як з підстав порушення нотаріусом процедури, так і з підстав неправомірності вимог стягувача (повністю чи у частині розміру заборгованості або спливу строків давності за вимогами в повному обсязі чи їх частині), з якими той звернувся до нотаріуса.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 320/7932/16-ц (провадження № 61-38989св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89130785>

14. Спори, що виникають із кредитних правовідносин

У разі якщо сторони договору визнали безумовною підставою для зміни строку виконання основного зобов'язання саме виникнення у позичальника прострочення з погашення заборгованості, а не направлення банком письмового

повідомлення позичальнику про припинення строку користування кредитом, то така зміна не залежить від волевиявлення однієї зі сторін та не надає банку право звернутися з вимогою про дострокове повернення всієї суми кредиту у порядку, визначеному частиною другою статті 1050 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2020 року у справі № 138/240/16-ц (провадження № 61-14987св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89903310>

15. Спори, що виникають із виконання судових рішень

Суд вправі звернути стягнення на майно, яке не зареєстровано в установленому законом порядку за боржником.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2020 року у справі № 676/1314/19 (провадження № 61-16321св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87485250>

Бездіяльність виконавця, посадових осіб органів ДВС є триваючим правопорушенням, у зв'язку з чим початок перебігу строку на її оскарження автоматично відкладається.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2020 року у справі № 175/3995/17-ц (провадження № 61-36762св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88570464>

16. Спори, що виникають з питань щодо застосування обмежувального припису

При вирішенні питання про застосування обмежувального припису суд на підставі установлених обставин справи та оцінки факторів небезпеки (ризиків) щодо вчинення домашнього насильства має оцінити пропорційність вручення у права і свободи особи з урахуванням того, що ці заходи пов'язані із протиправною поведінкою такої особи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 квітня 2020 року у справі № 754/11171/19 (провадження № 61-21971св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89034240>

17. Спори щодо надання дозволу на примусове виконання судових рішень іноземного суду на території України

Відсутність міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, не може бути перешкодою для визнання і надання дозволу на виконання на території України іноземного судового рішення, оскільки у такому випадку може застосовуватися принцип взаємності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 199/3311/18 (провадження № 61-1124св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89130822>

18. Судовий збір

Наявність у законодавстві України на момент звернення особи до суду із заявою про скасування судового наказу норми пункту 2 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір» про звільнення заявника від сплати судового збору за подання такої заяви та одночасне існування інших протилежних норм дає суду підстави для вирішення колізій у законодавстві на користь особи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2020 року у справі № 640/9124/19 (провадження № 61-20928св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88460805>

19. Питання процесуального права

В окремій ухвалі має бути зазначено закон чи інший нормативно-правовий акт, вимоги якого порушено, та в чому саме полягає порушення. Неприпустимим є лише просто перерахування допущених порушень без зазначення конкретних норм чинного законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2020 року у справі № 242/4807/17 (провадження № 61-16171св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87144744>

Суди нижчих інстанції можуть зупиняти провадження у справах з підстав перегляду палатою, об'єднаною палатою та Великою Палатою Верховного Суду справ у подібних правовідносинах з метою правильного застосування правового висновку про те, як саме повинна застосовуватися норма права, підстав для зупинення провадження у судах нижчих інстанцій при перегляді колегією суддів Верховного Суду судових рішень у подібних правовідносинах не існує.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 лютого 2020 року у справі № 607/18957/18 (провадження № 61-17486св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87826643>

Ухвала суду першої інстанції про залишення без розгляду заяви про відвід судді відповідно до частини першої статті 353 ЦПК України не підлягає оскарженню окремо від рішення суду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 березня 2020 року у справі № 2-5151/09 (провадження № 61-23268св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88187569>

Процесуальні питання, пов'язані з компенсацією процесуальних витрат у кримінальному провадженні, вирішуються у тій справі (провадженні), у якій вони були понесені, в порядку, передбаченому КПК України, що виключає можливість їх розгляду в порядку цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 березня 2020 року у справі № 706/332/19 (провадження № 61-22787св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88461102>

Процесуальним законодавством передбачено спеціальний порядок розгляду справ за заявами про визнання втраченого векселя недійсним та відновлення прав на втрачений вексель. Ухвала про залишення без розгляду заяви про визнання недійсним і про відновлення прав на втрачений вексель постановляється в тому разі, якщо особа, яка є держателем втраченого векселя, подасть заяву про це до суду. Наслідком подання заяви держателем втраченого векселя є не лише залишення без розгляду заяви про визнання недійсним і про відновлення прав на втрачений вексель, але й встановлення судом строку для пред'явлення позову заявником в загальному порядку до держателя векселя про їх витребування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 757/355571/18-ц (провадження № 61-18196св19) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89426404>

У спорах про оспорювання батьківства у разі ухилення сторони від участі в експертизі або від подання необхідних матеріалів, документів тощо, що унеможлиблює її проведення, суд відповідно до статті 146 ЦПК України може визнати факт, для з'ясування якого її було призначено, або відмовити в його визнанні (залежно від того, хто зі сторін ухиляється, а також яке значення має для них ця експертиза).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 травня 2020 року у справі № 201/11183/16-ц (провадження № 61-23601св18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89130842>

Апеляційний суд не має права скасовувати рішення суду першої інстанції у тій частині, в якій воно не оскаржувалося, оскільки порушуються права осіб, які не подавали апеляційну скаргу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 344/1044/16-ц (провадження № 61-21248 св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89509018>

У разі, коли особа оскаржила судові рішення, яке підлягало апеляційному оскарженню на момент звернення із апеляційною скаргою, повернення апеляційної скарги відповідно до процесуального законодавства, яке виключило судові рішення з переліку тих, які підлягають апеляційному оскарженню, є порушенням статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 161/18471/18 (провадження № 61-4729св20) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89872318>

Потрібно розмежовувати зловживання процесуальними правами та зловживання матеріальними (цивільними) правами. При зловживанні процесуальними правами суд має право залишити без розгляду або повернути скаргу, заяву, клопотання, позов, чи застосувати інші заходи процесуального примусу. Натомість правовим наслідком зловживання матеріальними (цивільними) правами може бути, зокрема відмова у захисті цивільного права та інтересу, тобто відмова в позові.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2020 року у справі № 318/89/18 (провадження № 61-128св19) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89675396>

Відсутність складу колегії суддів апеляційного суду, що ухвалювали судові рішення у справі, не є підставою для відмови у задоволенні заяви про ухвалення додаткового рішення. За умови ліквідації суду, заява про ухвалення додаткового рішення розглядається новоутвореним судом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 червня 2020 року у справі № 759/9300/13-ц (провадження № 61-35409св18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90111500>

Зведений огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2020 по 30.06.2020. – Київ, 2020. – 23 стор.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua